

UCHWAŁA NR
RADY GMINY ŚWIERKLANIEC

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w latach 2022 - 2023 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Świerklaniec

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) w związku z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.):

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji "Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Świerklaniec na lata 2022 - 2025", za okres 2022 - 2023 stanowiące załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świerklaniec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sprawozdanie z realizacji w latach 2022 - 2023 Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Świerklaniec

1. Wprowadzenie

Podstawą prawną obowiązku wykonania gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Świerklaniec na lata 2022 - 2025 stanowi ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2022 r. poz. 840 z późn. zm.), która mówi o obowiązku sporządzenia przez zarząd województwa, powiatu lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) sporządzania na okres 4 lat odpowiednio wojewódzkiego, powiatowego lub gminnego programu opieki nad zabytkami. Program Opieki nad Zabytkami Gminy Świerklaniec na lata 2022 - 2025 został przyjęty Uchwałą LXII/479/22 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 28 czerwca 2022r.

W myśl art. 87 ust. 5 w/w ustawy Wójt sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji Programu, które przedstawia Radzie Gminy. Niniejsze sprawozdanie z realizacji "Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Świerklaniec na lata 2022 - 2025,, z lat 2022 – 2024 stanowi wypełnienie prawnego zobowiązania Wójta Gminy Świerklaniec.

Program określa kierunki działań w zakresie opieki nad zabytkami: wskazuje konieczne do wykonania zadania i sugeruje sposoby ich realizacji, poprzez określenie podstawowych działań organizacyjnych, finansowych, promocyjnych i ochronnych. Istotnym celem programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy.

2. Rejestr zabytków

1) Zabytki nieruchome

W myśl art. 3 pkt 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2022 poz. 840 z późn. zm.) zabytkiem nieruchomym jest nieruchomości, jej część lub zespół nieruchomości, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością. Zbytkiem nieruchomym są także nieruchome zabytki archeologiczne, będące pozostałością (powierzchniową, podziemną lub podwodną) egzystencji człowieka.

Na terenie gminy znajduje się 7 zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych, w tym dwa wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego. Stanowisko wpisane do rejestru zabytków to ruiny zamku Donnersmarcków na terenie Parku w Świerklańcu (w ramach decyzji obejmującej całe założenie pałacowo – parkowe) oraz ruiny zamku usytuowane w lesie na wschód od wsi sołectwa Świerklaniec. Pozostałe stanowiska to cmentarzyska oraz ślady osadnictwa epoki kamienia, epoki brązu, starożytności i wczesnego średniowiecza.

2) Zabytki ruchome

W myśl art. 3 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2022 poz. 840 z późn. zm.) zabytkiem ruchomym to rzecz ruchoma, jej część lub zespół ruchomości, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością.

Do zabytków ruchomych wpisanych do rejestru należą:

- Zespół pięciu fontann usytuowanych w parku Świerklanieckim (działka nr 524/28)
- Maszt umieszczony na terenie parku krajobrazowego w Świerklańcu przy dawnej przystani dla łodzi, wykonany w II połowie XIX wieku (działka nr 524/28)
- Rzeźby przedstawiające dzieci bawiące się ze zwierzętami, z II poł. XIX w., o cechach neobarokowych, pierwotnie przed głównym wejściem do pałacyku.

3. Gminna Ewidencja Zabytków

Obiekty zabytkowe, zarówno te wpisane do rejestru zabytków jak i w wojewódzkiej ewidencji zabytków, ujęte są w gminnej ewidencji zabytków. Stosownie do art. 22 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.) w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków,
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Ujęcie obiektu w gminnej ewidencji zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytku jaką jest wpis do rejestru zabytków. Jakkolwiek dla obiektu uwzględnionego w gminnej ewidencji zabytków istnieje obowiązek uzgodnienia przez właściwy organ architektoniczno-budowlany z organem ochrony zabytków decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy (m.in. art. 53 i art. 60 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.) oraz uzgodnienia pozwolenia na budowę lub rozbiórkę (ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., m.in. art. 39 ust. 3 Prawo budowlane).

Gmina Świerklaniec posiada założoną w 2022 roku gminną ewidencję zabytków. W Gminnej Ewidencji Zabytków ujęte są m.in.: zabytki architektury (obiekty mieszkalne, usługowe, sakralne), zabytki małej architektury, aleja lipowa. Gminna Ewidencja Zabytków została sporządzona w formie kart, zawierających m. in. dane adresowe o obiekcie, datowanie, formę ochrony, fotografię oraz mapę z lokalizacją.

4. Zadania zrealizowane w latach 2022 – 2023

- 1) Wykonane prace przy obiektach na terenie Gminy Świerklaniec:

Wykonano dokumentację projektową na prace zabezpieczające i naprawcze przy budynku dawnej obory przy ul. Parkowej w Świerklańcu. Uzyskano pozwolenie na budowę Decyzją nr 941/23 z dnia 11.10.2023r. Starosty Tarnogórskiego oraz Pozwolenie K/1167/2023 z dnia 09.10.2023r. Śląskiego Wojewódzkiego Konserwator Zabytków w Katowicach na wykonanie prac.

Wykonano projekt rozbiórki budynku gospodarczego położonego w Świerklańcu przy ul. Parkowej na działce nr 540/28. W procesie pozyskania zgody na rozbiórkę tutejszy Urząd otrzymał decyzję odmowną Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach. Zostało wniesione przez Wójta Gminy Świerklaniec odwołanie od decyzji Konserwatora Zabytków do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie, który utrzymał w mocy decyzję Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach. W związku z powyższym prace nie zostaną wykonane.

Uzyskano dofinansowanie w ramach Marszałkowskiego Konkursu „Inicjatywa Sołecka” w 2022 roku, dla zadania dot. modernizacji placu zabaw znajdującego się na terenie zabytkowego Parku w Świerklańcu, wykonano dokumentację techniczną, na podstawie której uzyskano decyzję o pozwoleniu na budowę a następnie wykonano renowację istniejących urządzeń zabawowych, dostawę i montaż kompletu nowych, certyfikowanych, drewnianych urządzeń zabawowych takich jak: zestaw zabawowy typu zamek, urządzenie linarne, huśtawka równoważna dwuosobowa, karuzela typu trzmiel, 3 szt. zabawek na sprężynach, linozjazd, lokomotywa z tunelem oraz wagonikiem, huśtawka potrójna, kładka na sprężynie jak również elementy małej architektury tj. ławki metal-drewno oraz kosze na śmieci metal-drewno i tablicę z regulaminem. Zamontowano również bezpieczną nawierzchnię w obrębie huśtawki potrójnej. W sumie, poniesiono wydatek w wysokości 109 986,01 zł., z czego kwota 109 193,12 zł za prace montażowe oraz 792,89 zł za sprawowanie nadzoru (w tym kwota udzielonej pomocy finansowej wynosiła 79 464,44 zł., natomiast wkład własny Gminy wyniósł 30 521,57 zł.).

Uzyskano dofinansowanie na realizację zadania pn. „Modernizacja placu zabaw w zabytkowym parku w Świerkłańcu”, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Kwota dofinansowania wyniosła 417.151,00 złotych. W kwietniu 2023 r. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał pozwolenie na prowadzenie prac na terenie obiektu zabytkowego. Uzyskano również decyzję o pozwoleniu na budowę. Zadanie zostanie zakończone w czerwcu 2024 roku.